

# NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

**A hirdetések árszabálya:**

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

*Egyéb hirdetések:*

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—

fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre behűlendők a Szent-István-Társulathoz.

## Fölvívás a magyar katolikus tanítói és lelkési karhoz.

A magyarországi tanítók országos bizottsága a VI. egyetemes gyűlést, megbízásából, f. évi július hó 3. és következő napjaira hívta össze.

Azon pontok, melyek tárgyalatni fognak, közvetlen érdekelnek bennünket és sok tekintetben arra gravitálnak, hogy a népoktatási törvény revíziója és a népnevelési egyesületek megteremtése által kivonjanak bennünket azon jogkörből, melyben szabadon mozoghatunk s melyhez való tartozandóságunkat nemcsak megvallani, hanem megvédeni is kötelességünk, ha katolikus tanítók vagyunk. A fizetésrendezés és nyugdíjszabályozás közös ügy, de a népoktatási törvény revíziójának tendenciáiban vannak határvonalak, melyeken túlnemni a magyar katolikus tanítónak nem lehet. Bár egyenlő elbánást, egyenlő ellátást akarunk, de hitvallásos érületünknek függetlenségét nem áldozhatjuk föl, egyszerűen azért, mert mi katolikus tanítók akarunk maradni.

Nem vonjuk ki magunkat a törvény alul, mely a magyarság végleges hegemoniáját elérendő, egy nagy magyar nemzeti állam létesítésének nagy munkájával terheli meg vállainkat, de ennek megvalósulhatására a legmélyebb alapot a hitben találjuk, mely egyedül a hívallásos iskolában bírja eredményes támaszát.

Lehet a magyar nemzet egynyelvű, lehet széldületes tudású, hit nélkül azonban soha sem fog érvényesülni a megpróbáltatás napjaiban. Küzdelemre, szenvedésre, igazi erkölcsi életre csak a hit ad erőt és tápot. Csak a hit emeli föl azon értékre, melyből lealkudni nem lehet.

Nem dacolunk a törvénnyel, a tekintéllyel szemben. Ha hívnak bennünket, szíves készséggel ajánljuk föl tudásunkat és segítő jobbnkat.

Mi, magyar katolikus tanítók, mint századokra terjedő multunkban, úgy a jelenben és a jövőben a kultura terén a legmagasabb nemzeti eszme

szolgáltatásban állva, teljesen alárendeljük magunkat a törvénynek és aki bennünk kételkedni mer, megvetjük. Mi, magyar katolikus tanítók, alárendeljük magunkat a tekintélynek, mert a hitben van a tekintély és a tekintély elismerésében az egyedek, az osztályok, a társadalmak, a népek boldogulásának szociális értéke.

Ezeknek ünneplésére van szükség az egyetemes gyűlésen, mivelből a jelen esetben semmi sem kívánatosabb, minthogy a magyar katolikus tanítók minél nagyobb létszámmal vegyenek részt az egyetemes nagygyűlésen és a vele egy időben tartandó katolikus tanítók század bizottságának ülésén. E tekintetben a lelkési kar is sokat tehet, amennyiben a hitközségi pénztárból elősegítheti a tanítói kart a megjelenésben.

Mert, hogy a megjelenésre szükség van, az is bizonyítja, hogy a jelen esetben az egyetemes gyűlés csak akkor akar lenni egy a hitfelekezeti iskolák ellen működő professzionátus testület törekvésének, amely testület az egyetemesség szent nevében az előadóit nem minden árnyalatból, csak a saját keretéből választotta ki, mintha bizony mi, magyar katolikus tanítók, kik a magyarországi tantestületnek több mint 60 százalékát tesszük ki, csak a birka szerepére volnánk képesek: fölmenni, lödörögni, hallgatni és alázatosan meghunyászkodni.

Már engedemet kérek, így lealáztatni nem engedjük, nem engedhetjük magunkat és ez ellen erőlyesen tiltakozni nemcsak kell, hanem erkölcsi kötelesség is.

Végre még egy ok kívánja minél nagyobb számban való megjelenésünket.

Mély tisztelettel és kartársi szeretettel vesszük és köszönjük az országos központi bizottságnak anyagi ellátásunk érdekében kifejtett buzgóságát, de az ne akadályozzon bennünket arra nézve, hogy a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urat testületileg impozáns számban föl ne keressük arra nézve, hogy terhes föladatai között annak a teljesítése legyen az első, hogy a hit-

felekezeti tanítók, tehát mi, római katolikus tanítók az egyenlőség, az oklevél egyenértéke, a munkakörügyanazonosság tekintetéből kifolyólag az állami tanítókkal egyenlő ellátásban részesüljünk, miért is a törvényjavaslat oda és oly értelemben módosíttassék, mint amely törvény az állami tanítók fizetését állapítja meg.

Ime tehát mennyi okunk van a megjelenésre, azért ismételtén csak azt mondom, minél tömesebben jelentkezni, hogy ne egy pár százan, hanem egy pár ezeren tiltakozzunk a mellőzés, a véleményünk, nézetünk és a katolikus meggyőződésünk ellen folytatott közdelem ellenében, és mert kérni a legszebb jog, az egyenlőség joga verte föl ennek kivívásáért a kormányzat lépésénél sérelmeink orvoslását kérni.

Isten hozza tehát a magyar katolikus tanító-ságot a királyi székváros falai közé.

Észtergom.

Bertalan Vince.

## A magyar nyelv.

(Folytatás.)

Ugyan gondolja-e valaki, hogy a kultuszminiszter úr által a jelzettek után kinevezett tanító abban a felekezeti iskolában eredménnyel működhetik? Szó sincs róla, elfüldözik, mielőtt megmelegednek.

Sok városnak iskoláit a tanító-ság szívós kitar-tása magyarosította meg, mert a főntartó örökös-en lábatlankodott, avagy a magyarosításhoz kevés volt az érzéke. Igaz, hogy a 13. § erős akadály ahhoz, hogy az egyes iskolák az eddig használt magyar tanyelvét kiküszöböljék, mégis óriási lenne a visszaesés, ha ez a tervezet törvényerő-re emelkednék, nevezetesen pl. azért mert: a) a köz-ségi iskolák tanyelvét ezentúl a főntartóra bizza, holott a legutóbbi községi iskolai Utasítás ily iskolákban tanyelvül a magyart írja elő; b) mert a nemzetellenes elemnek meg lenne adva a tör-vényes jog, megakadályozni az iskolában a magyar nyelv intenzivebb érvényesülését akkor, ha nincs benne legalább 20% magyar anyanyelvű.

Mit ér ezentúl a tanítói lelkesülés?! Hol apos-tolkodjanak ezután?! Avagy a magyar csak a kunyorálásból, a rábeszélésből, a megalázódásból van hivatva megélni?!

Nem érünk semmit azzal, hogy *legalább* az ismétlő iskola tanyelve legyen mindenütt magyar. Mit ismételjen az a tanuló magyarul, aki mindent oláhul, szerbül stb. tanult. Hiszen köztudomású, hogy az az ismétlő iskola nem is annyira ismétlő, mint inkább «felejtő» iskola. S ha ama követelés ellen, hogy minden képesítés magyar nyelven történjék, fölhozzák, hogy a tudományos kifeje-zések, a szak-terminus-technikusok, egyszerűen az idegen nyelven tanultak más nyelven nehe-zen adhatók vissza: nem feje tetejére állított logika ezt követelni az elemi iskolai tanuló-tól? Pedig így lenne, mert az ismétlőben az eddig tanul-takat a fentti óhaj szerint magyarul ismételnék.

Ha a törvénytervezet a közvéleménynek akar

a szócsöve lenni, úgy mondja ki határozottan és minden skrupulozitás nélkül: nemesak *minden iskolának a tanyelve magyar*, de közhivatalt sem nyerhet, aki nem tud magyarul; megengedhető, hogy oly iskolában, hol az idegeneknek száma legalább 50%, az illető nemzetiség nyelve kisé-gítő nyelvül szolgáltatassék, itt és ahol legalább 30%, az illetők nyelve írásban és olvasásban taníttassék, de a magyar anyanyelvűekre ez ne legyen köte-lező. Tessék elhinni, ez nem szűnne rossz vért a nemzetiségek között (t. i. az írás és olvasás tani-tása az ő nyelvükön) s nem okozna olyan kárt, mint az előttem fekvő miniszteri tervezet.

Legkevesebb, amit a nemzet megkövetelhet, hogy a községi iskolákra szóló Utasításnak (44.246/902. sz. a.) azon intézkedése, hogy a községi iskolák tanyelve mindenütt a magyar, még tévedésből se másíttassék meg. A kinek csak egy csöpp jogérzéke van, belátja, hogy ez nem is lehet másképp, mert a történelmi fejlődés igazolja, hogy a magyar állam mindenkor magyar volt: hogyan lehetne a községi iskolának (a lakó-soknak igen!) más nyelve, mint az államnak, mikor az a község nem egyéb, mint az államnak egy részecsskéje.

A magyar nyelv tanítása még a nemzetiségek ér-dekében is kulturális szükség, mert a nemzeti nyelv tudása mindenkor előnyül szolgál, s mert a sta-tisztika híven igazolja, hogy az a vidék legelma-radottabb szellemileg, ahol a magyar nyelv leg-kevésbé tanítatik. Ez egyúttal megcáfolja azt az állítást is, mintha a magyar nyelv tanítása a nemzetiségi tanulóknál a szellemi haladás hát-rányára lenne.

Általánosan tudvalévő dolog, hogy eddig is voltak törvényes intézkedések a magyar nyelv ügyében, amik azonban végrehajthatlan maradtak. Az életet nemesak a hivatali bürokból s a madár-távlatból ismerő egyének tudják, hogy ennek oka annyszor azoknak a közönye, bűnös nemtörődöse-volt, akik a végrehajtásra hivatvák. És ezek ellen semmiféle intézkedést nem látok a §§-okban. Így nem úgy járunk az új törvénnyel is, mint a ré-giakkal?

A tervezet hangoztatott hibája, hogy az összes felekezeteket egy kalap alá veszi. Engedelmet kérek, ha két vagy több társam közül észre veszem, hogy egyik-másik ellenem tör a közös munkában, a harmadik meg versenyzik velem a pálmáért: nem tartom logikusnak egyformán bántani mindegyikkel. Ha az a felekezeti iskola nem segíti elő munkájával a nemzeti állam nagy feladatainak megvalósítását, sőt hátráltatja, itt tegyen túl az állam a felekezeti érzékenységen, mert nem tűr-heti, hogy ellenségeket neveljen a saját emlein; de ha az az iskola nemesak hogy magyar szellemű, de szinte sovíniszta: csak azért, mert felekezeti, nem vonható egyforma intézkedés alá amazzal.

Egyes iskolákra törvényt hozni nem lehet, de azt igenis lehet és kell is megfontolni, hogy «nemzetiség» és «felekezet» nem egy és ugyan-azon fogalom, a hogy érdemes-e esetleges kelle-

lenkedést teremteni olyan egyházzal, amelyik az ország meghódítása óta egy irányban halad a nemzeti kívánságokkal.

A tanítószag hálás szívvel vette a kultuszminiszter úr azon elhatározását, hogy tisztán szakemberekből még egy anketet tartott, s még jobban örült volna, ha arra a vidéki felekezeti tanítókat is meghívja. Kérjük itt ő Nagyméltóságát, hogy a falusiakról se feledkezzék meg, mert hiszen ezek jobban ismerik a vidéket, annak gondolkozását, életét, erkölcsi, szellemi és anyagi potenciáját, mint a városiak, s ha akár a múltban, akár a jelenben nemzeti helyen voltak vagy vannak, a nemzeti viszonyokat is alaposan tudják, mert életkörülményeiknél fogva inkább megfordulnak ott, ahol látni, hallani és tapasztalni lehet, ahol a raffineria még nem uralkodik annyira. *Váczy István.*

## Az új törvényjavaslatból.

(Folytatás.)

69. §. A tanítóképesítő alapvizsgálatról nyert bizonyítvány elemi népiskolai tanítói állás ideiglenes betöltésére és segédtanító állásra jogosít. Azonban az alapvizsgálatot tett tanítójelölt legfőjebb csak két évig működhetik mint ideiglenes vagy segédtanító.

70. §. Bármilyen jellegű elemi népiskolai rendes tanítói (tanítónői) állásra ezután csak olyan egyén alkalmazható, illetve választható, aki a tanítóképesítő szakvizsgálatot állami vizsgáló-bizottság előtt sikerrel letette és annak alapján tanítói oklevelet nyert. Csak az így alkalmazott tanítók léphetnek be az országos tanítói nyugdíjintézet rendes tagjai sorába. Az állami tanítóképesítő szakvizsgálat nyelve magyar és tárgyai közé a nevelés- és tanítás-tanon, továbbá a tanítási gyakorlaton kívül beveendő: a hit- és erkölestan, a magyar nyelv és irodalom, hazai történet és földrajz, alkotmánytan. Az a jelölt, aki nem-magyar tannyelvű képzőintézetben végezte a tanfolyamot, a hit- és erkölestanból, továbbá a nevelés- és tanítástanból, a tanítási gyakorlatokból, ide nem értve a magyar nyelv tanítási gyakorlatát, az illető intézet tannyelvén is letetheti a képesítő szakvizsgálatot. A tanítóképesítő szakvizsgálat díjmentes.

71. §. A vallás- és közoktatásügyi miniszter minden, a jelen törvény rendelkezéseinek megfelelően szervezett tanító- vagy tanítónőképző-intézet mellé állami tanítóképesítő szakvizsgáló-bizottságot alakít és e bizottságok szervezetét rendeleti úton állapítja meg.

Az állami tanító- és tanítónőképző-intézeteknél az állami tanítóképesítő szakvizsgáló-bizottság elnöke rendszerint az illető tankerület kir. tanfelügyelője, vagy annak a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kirendelt helyettese; tagjait tanító- és tanítónőképző-intézetek igazgatóiból, tanáraitól, tanfelügyelőkből, kiváló népiskolai tanítókból és más szakférfiakból ugyancsak a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki.

Felekezeti tanító- és tanítónőképző-intézeteknél a bizottság áll: az illető felekezeti főhatóság által a miniszternek bejelentett s ez által megerősített tagokból egy, a miniszter által az illető felekezeti főhatóság meghallgatásával kinevezett elnökből és helyettes elnökből s a miniszter által ugyanily módon kinevezett tagokból (szakbiztosokból).

A felekezeti főhatóság által bejelentett tag megerősítését a miniszter csak abban az esetben tagadhatja meg, ha ellene tényeken alapuló oly kifogások merültek föl, melyek működését állami szempontból aggályossá teszik. A miniszter által felekezeti képzőintézetbe kinevezett tagoknak lehetőség szerint az illető felekezethez tartozónak kell lenniük.

A megerősített és kinevezett tagokból az elnök — esetleg helyettes elnök — esetről-esetre úgy alakítja meg a vizsgáló-bizottságot, hogy abban a miniszter által kinevezett tagok a felekezeti hatóság részéről kirendelt tagokkal egyenlő számban legyenek.

A vizsgálati jegyzőkönyvet és a képesítő oklevelet a bizottság összes tagjai aláírják. Ha az elnök a vizsgálati eljárás körül a törvény követelményeinek mellőzését vagy szabálytalanságot tapasztal; vagy ha a jelölt a magyar nyelvet nem bírja oktató-képességgel, köteles az oklevél kiszolgáltatását aláírásának megtagadása által felfüggeszteni s a minisztertől az illető jelöltnek új vizsgáló-bizottság elé való utasítását kérni.

72. §. Tanítóképesítő szakvizsgálatra jelentkezhetnek mindazon jelöltek, akik a tanítóképesítő alapvizsgálatot sikerrel letették és ezután mint ideiglenes vagy segédtanítók (tanítónők) valamely nyilvános népiskolánál egy, legfőjebb két évig gyakorlatilag működtek, továbbá azok, akik ugyanennyi ideig mint magántanítók, vagy háziinvelők működtek, végre azok, akik erre a jelen törvény 68. §-a értelmében a vallás- és közoktatásügyi minisztertől engedélyt nyertek.

Két éven túl különös méltánylást érdemlő esetekben a tanítóképesítő szakvizsgálat letetésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter adhat engedélyt.

Az a jelölt, aki tanítóképesítő szakvizsgálaton két ízben megbukott, arra többé nem bocsátható.

73. §. A fönntebbi 65—72. §§-ban foglalt rendelkezések a jelen törvény hatálybalépését követő négy iskolai év elteltével lépnek életbe.

74. §. A vallás- és közoktatásügyi miniszter följogosított, hogy valamely hitfelekezet, község, vagy társulat által fönntartott olyan tanító- (tanítónő-) képző-intézetet, amelynek fönállása a népoktatás érdekében szükséges és hézagot pótló, a fönntartó hatóság kérelmére a középiskolára vonatkozó föltételek mellett állami segélyben részesíthet.

75. §. Az összes tanító- és tanítónőképző-intézetek fölött az állami föfelügyeletet a vallás- és közoktatásügyi miniszter a királyi tanfelügyelők útján gyakorolja.

76. §. A jelen törvény alapján a 73. §-ban

megállapított idő eltelte után nyert állami tanítóképesítő oklevél a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883: I. törvényeikk tekintetéből a közpiskolai érettségi bizonyítvánnyal egyenlő értékűnek tekintetik.

V. *Fejezet.*

Allami tanfelügyelet.

77. §. A népiskolai hatóságokról szóló 1876: XXVIII. t.-c. 3. §-ából kifolyólag a vallás- és közoktatásügyi miniszter följogosítottatik, hogy minden tankerületekben, ahol a népoktatás érdekében szükségesnek tartja, a királyi tanfelügyelők mellé a szükséghez képest megfelelő számú iskolafelügyelőket alkalmazhat, még pedig a tankerületben lévő népoktatási, esetleg közpiskolai igazgatók, tanárok és tanítók, vagy más szakértők közül, amennyiben ezek rendes hivataluk mellett az iskolafelügyelői tisztet is elvégezhetik.

A megbízatást a vallás- és közoktatásügyi miniszter bármikor megvonhatja.

Az iskolafelügyelők az iskolák tényleges vizsgálata alkalmából szabályszerű napidíjat és úti-költséget nyernek.

78. §. A királyi tanfelügyelők mellé rendelt iskolafelügyelők megbízatásukban a királyi tanfelügyelők számára a népoktatási törvények végrehajtása tárgyában kiadott utasítások szerint járnak el.

Iskolalátogatásaikat a királyi tanfelügyelőtől nyert utasítás szerint teljesítik és jelentéseiket a királyi tanfelügyelőkhöz intézik.

79. §. A királyi tanfelügyelőnek joga van az állami és községi tanítók, tanítónők és kisdévonók ellen kisebbfokú hanyagság és kisebbfokú hivatalbali engedetlenség esetében, az illetők meghallgatása után tíz koronáig terjedhető és az országos tanítói nyugdíjalap javára beszolgáltatandó rendbíróságot alkalmazni.

80. §. A jelen törvény hatálya nem terjed ki azon elemi népiskolákra, amelyeket idegen államok polgárai kizárólag saját gyermekeik részére állítanak és tartanak fenn.

Fölhatalmaztatik a vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy a külföldiek által fenntartott, illetve fölállítandó iskolákra vonatkozólag rendeletet bocsásson ki.

Kanonokból tanító.

IV.

A háziszegények sorsa valóban sokszor sanyarúbb a kéregető koldusénál. Oly bőkezűen osztogatta az alamizsnát, hogy alig telt el enélkül egy hónap, maga is olyan szegény volt, mint azok, akiket eddig istápolta. Most már bátran hirdethette a szegénység becsét, semmi ellenvetést se tehettek neki, mert példájával is hirdette a szegénység szeretetét. «Gondoljátok meg, mondja elmélkedéseiben, hogy nem azért jöttetek a társulathoz, hogy kedvetek szerint éljete, hanem hogy a

szegénységet minden kellemetlenségével együtt elfogadjátok. Azt mondjátok, hogy szegények vagytok s ennek nagyon örvendek, mert ha azt mondjátok: szegények vagyunk, annyi, mintha azt mondanátok, boldogok vagyunk. Míg szívetek a szegénység felé húzódik, addig nagy hatást gyakoroltok a lelkekre; az Isten angyalai megismertetnek benneteket a szülőkkel s azt fogják sugalmazni az atyák és anyáknak, hogy küldjék hozzátok gyermekeiket; tanítástokkal megindítjátok a szegény gyermekek szívét s nagyobb részükből jó keresztény válik. Minél inkább biztok anyagi jólét tekintetében a jó Istenben, annál inkább fog rólatok gondoskodni. Ha mindenáron magatok akartok jólétekről gondoskodni, a Gondviselés elhagy s gyakran megeshetik, hogy még a legszükségesebbnek is hijával lesztek, Isten ezzel fog büntetni kishitűségtek és csüggedéste miatt.» Az isteni Gondviselésben való bizalom mellett azonban böles, előrelátó, megfontoló volt.

Akkor és ott nyitott iskolát, amikor s ahol a tanítók fenntartása kellőleg biztosítva volt. A fölösleges kényelem s túlságos jóléttől azonban annyira óvta a tanítókat, hogy visszautasította a jótékony adakozók ajánlatait, melyek fölülhaladták az életfenntartáshoz szükséges összeget. «A társulat csak addig fog fennállani, míg a tagok szegények maradnak. Ha oly kényelem s jólét után fognak törekedni, mi nem szükséges az élet fenntartásához, akkor elveszítik hivatásuk szellemét.» Amit így szavával hirdetett, azt megerősítette példájával. Semmiféle kiváltságot sem tartott fenn maga részére, szigorúan betartotta a tanítókkal a napi-rendet. Nem ismert kivételt az étkezésben sem. Gyermekkora óta jólétben nevelkedett s finom ételekhez volt szokva, azért gyomra nem tűrte a silányabb, szegényebb étkezést. A tanítók ellenben azelőtt sem voltak más ételekhez szokva, tehát könnyen elviselték az egyszerű életmódot. Tartós böjttel fékezte meg háborgó gyomrát, a kiéhezett test aztán nem vetette többé vissza a silány ételeket. Ruházatában, lakásában szintén kitűnt, mennyire szereti a szegénységet. Ha életmódjának, ruhájának lakásának egyszerűségét szemére vetették, mosolyogva mondá: «Jó így is egy szegény papnak». Semmi különbséget sem ismert maga és a tanítók között s ha valamelyik beteg lett, hónapokon át helyettesítette; tanította az A-B-C-t s szép sorban vezetgette a templomba a gyermekeket. Természetesen nagy föltűnést keltett az egész városban, hogy teológiai doktor, előkelő családnak tagja, népiskolai tanító-hivatalt tölt be. Az, ki előbb a kanonokok díszes sorában ült s a zsolozsmát mondta, most a legszegényebb emberek gyermekeit állítja sorba a templomban s fölügyel reájuk. Így teljesült Bourdois óhaja, így lett kanonokból tanító. Az emberek másképp kezdtek gondolkodni a tanítói állásról; kezdtek belátni, hogy nem oly megvetendő az, ha érte oly magas méltóságról is érdemes lemondani. De la Salle megható példája az alakuló társulat megszilárdulását vonta maga után.

Dr. Csókás Vidor.

## A Szent-István-Társulat jelentősége a keresztény nevelés terén.

(Folytatás.)

A legnagyobb keresletet, mindamellett a népiskolai tankönyvekben tapasztaltuk, amiért e téren a produkciót arányosan emeltük. Új népiskolai tankönyveink a következők:

Természetrájsz. A városi kath. népiskolák felső osztályai számára. Irta Györfly János.

Egészségtan. A katolikus népiskolák számára. Irta Hátori Márton.

Naturgeschichte für höhere Klassen der Katholischen Volksschulen. Verfasst von Johann Györfly.

Naturlehre und Chemie für die höheren Klassen der Katholischen Volksschulen. Verfasst von Johann Györfly.

Bürgerliche Rechte und Pflichten. Kurzgefasste Darstellung der ungarischen Staatsverfassung für die V. und VI. Klasse der Katholischen Volksschulen. Verfasst von Martin Hátori.

Az egyes vármegyék földrajzának publikálását az elemi iskolák harmadik osztálya számára Társulatunk már 1897-ben megkezdte Somogy vármegye földrajzával, mely épen az idén érte meg második kiadását. Hasonló kézikönyveket más megyék katolikus tanítói is kerestek nálunk s ez indított bennünket arra, hogy egész sorozatát adjuk a rövid földrajzi könyveknek, melyekben a dolog természeténél fogva azonos földrajzi előismereteket tartalmazó általános részt többnyire Györfly János ismert nagyszorgalmú tanügyi író szerkesztette, a helyi, illetőleg megyei vonatkozású részt pedig, amennyiben lehetséges volt, egy az azon megye területén működő katolikus tanférfi. E gondosan készült, tetszetősen kiállított könyvecskékhöz az illető vármegyék színes térképét is esatoljuk. A sorozatban eddig a következők jelentek meg:

Földrajzi előismeretek. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye és Budapest székesfőváros rövid földrajza. A pestvármegyei népiskolák III. osztályú tanulói számára írta Györfly János.

Földrajzi alapfogalmak és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye leírása. A jásznagykunszolnokvármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára. Irta Fucsek László.

Földrajzi alapfogalmak és Vas vármegye földrajza. A vasvármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára. Irta Barabás György.

Földrajzi előismeretek. Pozsony vármegye és Pozsony város rövid földrajza. A pozsonyvármegyei népiskolák III. osztályú tanulói számára. Irta Györfly János és Zelliger Arnold.

Földrajzi előismeretek. Zala vármegye rövid földrajza. A zalavármegyei népiskolák III. oszt. tanulói számára. Irta Éles Károly és Györfly János.

Földrajzi előismeretek. Győr vármegye és Győr város rövid földrajza. A győrvármegyei népiskolák III. oszt. tanulói számára. Irta Györfly János és Öveges Kálmán.

Földrajzi előismeretek. Torontál vármegye rövid földrajza. A torontálvármegyei népiskolák III. osztályú tanulói számára. Irta Györfly János és Hátori Márton.

A sorozatot esetleg folytatni fogjuk.

Népnevelő című, immár tizedik évfolyamába lépett hetilapunkat az elmúlt esztendőben is Ember Károly képzőtanár szerkesztette, kit X. Pius pápa Ó szentsége a katolikus tanügy terén kifejtett üdvös tevékenységeért csak az imént tüntetett ki a Szent-Gergely-rend lovagkeresztjével.

\*\*\*

Ifjúsági irataink az elmúlt esztendőben kilenc darabbal szaporodtak. Ezek közül maga a Györfly János-féle Magyar Szavalókönyv öt kis kötetre terjed. Mindegyik kötet az elemi fiú- és leányiskolák növendékei számára tartalmaz szavalásra alkalmas válogatott költeményeket, még pedig úgy, hogy az első kötet I. és II. osztályú növendékek, a második kötet a III. osztály, a harmadik kötet a IV. osztály, a negyedik kötet az V. osztály és az ötödik a VI. osztályú növendékek fejlettségi és értelmi fokához mért vallásos és hazafias, továbbá vegyes költemények csoportját foglalja magában. A szerkesztő megjelölte még külön a fiúk és külön a leányok számára alkalmas szavalmányokat, hogy így is könnyítsen a választás sokszor úgy a tanítóra és nevelőre, mint a növendékre nézve elég nehéz munkáján. Főtörekvésünk az volt, hogy elsősorban katolikus költők művei találjanak fölvetelt ezekbe az olvasó és esinos kiállítású kötetekbe. A kedvező fogadtatás, melyben e kiadványunk részesült, arra indítanak, hogy már legközelebb a középiskolai ifjúság számára is gondoskodjunk megfelelő szavalókönyvről, annál is inkább, mert ilyennek hiányát a magyar nyelv- és irodalomtanárok élénken érzik.

Egy másik gyakorlati értékű kiadványunk az Új magyar köszöntő ugyancsak Györfly Jánostól. Családi ünnepek alkalmára való köszöntések foglaltatnak benne versben, beszéd- és levélalakban szülők-, nagyszülők-, rokonok-, tanítók- és ismerősökhöz stb. Gyermek- és felnőttek egyformán jó hasznát vehetik.

Adtunk ezeken kívül egy elbeszélő kötetet kivált fiatal leányok számára Apró történetek címmel. Szerzője Tutsek Anna jónévű ifjúsági író: továbbá két kötetet a fiúgyermek számára. Címük:

A győri vaskakas. Elbeszélés a török hódítás korából. Irta Szerelemhegyi Tivadar, kir. kath. főgimn. tanár, — és

Petike. Elbeszélések. Rosegger Péter műveiből összeválogatta és az ifjúság számára lefordította Körösi Henrik.

(Folytatjuk.)

## EGYESÜLETI ÉLET.

**Tanítógyűlés.** Az ung-beregmegei róm. kath. néptanító-egyesület évi rendes közgyűlését f. évi június hó 30-ik napján, délelőtt 9 és fél órakor Ungvárott, a róm. kath. felelmi iskola IV. oszt. tantermében tartja meg, melyre a tagok és a tanügy barátai meghivatnak. A közgyűlés tár-

gyainak sorrendje: Reggeli 9 órakor «Veni Sancte»-val egybekötött szentmise. 1. Gyakorlati tanítás. Tartja: Plunk Antal, beregszászi róm. kath. tanító. 2. Elnöki megnyitó. 3. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének fölolvastása. 4. Az egyesület évi működéséről szóló jelentés fölolvastása. 5. Az egyesület keretében működő tanítói körök jegyzőkönyvének fölolvastása. 6. Értekezés. Fölolvassa: Oncay Sándor. 7. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése az egyesületi pénztár állapotáról. 8. Jelentés a könyvtár állapotáról. 9. A «Tanítók Otthona» alapszabályainak ismertetése. Előadó: Szabó József. 10. Indítványok. Kelt Ungvárott, 1904. június hó 18-án. *Békkő József*, egyesületi elnök. **Jegyzet.** *A kath. tanítók orsz. bizottsága j. évi közgyűlését július hó 5-én az orsz. tanítói kongresszus ideje alatt tartja meg. A jelentkező tagtársak számára utazási és elszállásolási kedvezményt a «Rendelőbizottság» közvetíti. Jelentkezni lehet a rendezőbizottságnál. Budapest, VIII., József-körút 8. Tanítók Otthona.*

**Ertesítés és fölhívás** a Szombathely-egyházrn. róm. kath. tanítóegyesület elnökétől. Vettem a németújvári körnek hoztam intézett fölhívását, valamint a körmendi körnek indítványait. Az előbbi egyesületünk elnökét arra kéri, hogy sürgősen tegyen lépéseket a felekezeti tanítók érdekében, az utóbbi pedig azt akarja, tartson egyesületünk legközelebb június hóban egy rendkívüli közgyűlést, melyen kizárólag a séreghes törvényjavaslattal foglalkozunk. Érintkezésbe lépett velem Pálmay Ödön szombathelyi községi iskolai tanító, barátom is, mint a Vasvárm. ált. tanítóegylet és a Vasvármegyei első egyetemes tanítógyűlés kebeléből kiküldött permanens bizottságnak érdemes elnöke: és értekezletet tartottam ez ügyben a szombathelyi püspöki iskola tanítótestületével is. Tehát jól meghánytam-vetettem a dolgot. Meghallgattam mások véleményét, sőt kikértem a kath. tanítók orsz. bizottsága ügyvezetésének meg a Magyarországi tanítók országos bizottságának tanácsát is. Egybevetve mindezeket, ki kell jelentenem, hogy nem szükséges, sőt egészen fölösleges volna most rendkívüli közgyűlést, vagy vármegyei egyetemes tanítógyűlést egybehívunk. A Magyar kath. tanítók orsz. Bizottságának emlékirata az országos bizottság kérelmével teljesen megegyező és egyházmegyei egyesületünk nevében mi is személyesen részt vettünk a nevezett bizottság küldöttségében, mely emlékiratát f. é. ápr. 21-én éppen a nagy vasúti sztrájk idejében a közoktatásügyi miniszter úrnak átadta és amely gróf Tisza István miniszterelnök úrnál is tiszteletet fejezte ki s jóakarattal kérte. Sőt egyesületünknek a kántortanítókat érdeklő, a kántori javadalomnak a nyugdíj-igénybe teljes egészében leendő beszámolását kérelmező memorandumunkat is — ugyanakkor — személyesen áadtuk át a közokt. miniszter úrnak, aki azt szívesen elfogadván megígérte, hogy tanulmányozni fogja és hogy a felekezeti tanítók érdekeit szíven viseli. Egyesületünk tehát ügyis minden lehető megtett arra nézve, hogy a kath. tanítók (kántortanítók) sérelmei orvosoltassanak. «Bizonyos az, hogy nemesak az állam szükmarék a felekezeti tanítók iránt, hanem kevesen vannak hathatós befolyással bíró támogatóink is, akiktől joggal elvárhatnók, hogy segítségünkre legyenek. A miniszter «ankét»-jén is kitűnt, hogy a politika zür-zavarában alig-alig esett szó a szegény kath. tanítók anyagi helyzetéről. Ami alamizsnát kiltásba helyez is a törvényjavaslat, azt is csak ennek-annak az iskolai hatóságnak *kívánságára* nyújtja «segélyképen» a jószívű kormány. Az iskolafenntartó kívánhat, a kormány adhat, persze, ha akar. A szegény kath. tanító meg nyomoroghat tovább családjának tagjaival együtt. A küzdelmet folytatjuk! Az orsz. egyetemes tanítógyűlés jul. első napjaiban ül össze; a kath. tanítók országos bizottsága jul. 5-dikén tartja gyűlését. E nevezetes gyűléseken, melyeken egyesületünk is képviselteti magát, hiszem, a törvényjavaslatot tárgyilagosan fogják megbírálni és minden lehető elkövetnek arra nézve, hogy a felekezeti tanítók javadalma is a Kath. Tanítók orsz. Bizottságának emlékiratában kifejtett módon rendeztessék. Legyenek meggyőződve Kartársaink, hogy egyesületünk mindig az első harcosokkal küzd igazainkért és ha a kath. tanítók reményeit mégis fönkre tennék: ám a szomorú következményekért feleljenek majd azok, akik

nemtörődömségükkel vagy bármilyen okból támogatás nélkül hagytak száz meg ezer tanítót és tanítócsaládot. Ohajlandó különben, hogy minél több kath. tanító zárando-koljon el a júliusi gyűlésekre. A jelentkezők a rendező bizottság címére. Bpest, VIII., József-körút 8. sz. «Tanítók Otthona» intézendők. Sárvár, 1904. jun 14-én. Barabás György, a szombathely-egyházmegyei tanító-egyesület elnöke.

## IRODALOM.

**Szociális Vezérkönyv.** Kath. legény-, ifjúsági és munkásegységek alakítására és vezetésére. Irta: *Erdős Károly*, az orsz. közp. kath. legényegylet II. elnöke. Kiadja a Szent-István-Társulat. Ára: 4 korona. A Szent-István-Társulat ezen újabb kiadványát különös figyelmébe ajánljuk olvasóinknak. Alig van kérdés, mely fontosságával annyira érintené közállapotainkat, mint éppen a szocializmus, innen van, hogy a társadalom minden rétege oly sűrűn foglalkozik a szocializmus különböző kérdéseivel. Minket tanítókat főleg azon intézmények és eljárások érdekelhetnek, melyek a szocializmus veszélyeinek elhárítására kínálkoznak. Erdős könyve meg éppen ezeket tartalmazza és hogy mily használható, becses könyv az, szóljon helyettem Schiffer Ferenc pápai kamarás, kanonok úrnak, a magyarországi kath. legényegységek vezérének előszava: *A Szociális Vezérkönyv* — melyhez örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy bevezető szavakat írjak — a katolikus legény-, munkás- és ifjúsági egyesületeknek kíván hasznos szolgálatokat tenni. A katolikus társadalom újabb idő óta örömmel láthatja szociális irányú katolikus egyesületi életünknek föllendülését. Az utolsó évtized alatt hazai legényegységek száma nyolcvanötre emelkedett: alig van hét, hogy új ifjúsági egyesület keletkezéséről ne értesülünk s legújabb munkásegységek alapításának szükségessége is élénk visszhangra talált hazánk legkülönbözőbb vidékein is. Egyesületi ügyeink diadalra juttatásán kívülre fáradotnak országos szövetségünk is. Négy év előtt alakult meg a katolikus legényegységek országos szövetsége s ezt nyomon követte a hazai katolikus egyesületek országos szövetsége is, hogy minden vonalon és minden szükségletre tanács, irányítás és támogatás álljon rendelkezésül. Egyet azonban egyesületeink még mindeddig sajnosan nélkülöztek. Néhány apró, csak részletes tanácsot és útmutatást adó füzetet kivéve, nem volt kimerítő, az egyesületi élet minden ágát fölemelő vezérkönyvünk, mely nélkülözhetetlen szolgálatot tegyen a kezdő elnököknek s hasznos tanácsokkal szolgáljon azoknak is, kik az egyesületi élet terén többé-kevésbé magukra hagytottan, évek óta működnek már. E hiányon kíván segíteni a Szociális Vezérkönyv. Irójának állásánál és hivatásánál fogva elsősorban a legényegységek vezetéséhez szolgál kimerítő és mindig gyakorlati útmutatásokkal, ennek keretében azonban figyelme kiterjed az ifjúsági és munkásegységekre is, sőt vezérkönyvünk nem egy fejezete alkalmas szolgálatokat tehet katolikus köröknek és olvasóegységeknek is. Örömmel látom tehát, hogy a Szociális Vezérkönyv tárgyát katolikus szociális irányú egyesületeink alakításának s a helyes keresztény és hazafias szellemben való vezetésének körvonalozása teszi. Nem foglalkozik a szociális kérdés theoretikus fontosságának megvilágításával, nem célja, hogy tudományos alapon az egyesületi élet jogosultságát tárgyalja. Főcélja, hogy az egyesület bel- és küléletében előforduló minden eshetőségre gyakorlati tanáccsal és útmutatással szolgáljon s így módot nyújt a vidék legkisebb egyesületének is arra, hogy egyrészt szelleme mintaszerű legyen s másrészt elnöke tanácsalannul állónak, magára hagyottnak ne érezze magát. Mint drága kincsébányát üdvözlöm e Vezérkönyvet és Isten nevében útnak bocsátva, nem mondom, hogy csak «Tolle et lege!» — hanem kérem minden lelkes testvéremet, hogy tanulmányozza és minél gondosabban tanulmányozza a tisztas iparjára. » Ajánljuk a könyvnek minél szélesebb körben való terjesztését. —r.

## VEGYESEK.

**Ertesítés.** A Magyarországi Kath. Tanítók Országos Bizottságának azon t. tagjait, kik a július 4—5-én tartandó közgyűlésen megjelenni ohajtanak, tisztelettel értesítjük, hogy sürgősen jelentsek be részvételüket a VI. egyetemes tanítói gyűlésre. Ezen jelentkezéssel egyidejűleg küldjük be a 4 kor. tagsági díjat: *Budapest, VIII., József-körút 8. A VI. egyetemes tanítógyűlést rendező bizottsághoz.* Ha ezt megtették, a felárú utazási jegyvel, kedvezményes elszállású igazolványt és egyéb kedvezményekre szóló igazolványt forduló postával megküldi az említett rendező bizottság.

**A Mária-kongregációk országos értekezlete.** Az ifjúsági Mária-kongregációk praesesei, valamint a tanuló ifjúság vallásérkei érdekei iránt érdeklődő tanfériak és nevelők július 1-én délelőtt 9 órakor Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök elnöke alatt tartják III. országos értekezletüket. Az országos kongresszus a Regnum Marianum központi házának I-ső emeleti nagytermében tartatik meg. (VII. Damjanich-utca 50.) Az értekezlet előkészítői szívesen veszik, ha a megjelenésről előzetes értesítést kapnak.

**Gazdasági népkönyvtárak.** A földmívelési miniszter néhány év alatt ezeröttszáz népkönyvtárat létesített. Tallian földmívelésügyi miniszter, miután a könyvek szállítására vonatkozó szerződés amugy is lejárt, a népkönyvtárba fölveendő könyvek jegyzékének megírására értekezletet hívott egybe. Az értekezleten Bodnár Gáspár képző-tanár, ismert kath. népies írónk is részt vett a meg-hívottak között. A bizottság behatóan foglalkozott az ajánlathozott könyvek jegyzékének összeállításával s valamennyien örömmel konstatáltak, hogy a népies irodalom az utóbbi időben szép fejlődésnek indult, aminek nagy részben az volt az okozója, hogy országszerte több száz népkönyvtár állítottatott föl, amely kizárólag a magyar népek való irodalmi termék kiadására buzdította a kiadókat.

**A tanítók egyetemes gyűlése.** Nagy időket élünk, tanítótársaim! Harméhat év óta vajudó kérdések megoldása van napirenden. A közoktatási miniszter hazafias kezdeményezése folytán, 3 törvény módosítása foglalkoztatja a közvéleményt. Közohajtás a tanítói fizetések általános rendezése, az orsz. nyugdíjtörvény méltányosabb megállapítása s a magyar nemzeti nevelés intenzívebb fejlesztése. A tanítóságnak a népoktatásügyi és öfenntartása érdekében most kell egyetérteni, nyomtatékosan szót emelni a megoldandó kérdésekben. Erre kiváló alkalmat nyújt a f. évi július 3., 4., 5. és 6. napjaira kitűzött Egyetemes Tanítógyűlés, mely — szeretem hinni — bizonyítéka lesz a magyar tanítóság közzszellemének, hivatásszeretetének, hazafias lelkesedésének és értelmiségi magas színvonalának. Tiszteletreméltó föllépése bizonyára fokozni fogja az érdeklődést a nemzet minden rétegében a népoktatás nagy jelentősége iránt. A mai helyzet nagyon kedvező a tanítóság érdekeinek védelmére. Közoktatási miniszterünk ohajtásunk szerint cselekedett, midőn népoktatási törvényjavaslatának tárgyalására tanítói szaktanácskozást is hívott egybe. Ó felsége, a király eljött közeánk, a Tanítók Házába. Biztosított kegyéről s bölcs szavaival irányt mutatott törekvéseinknek köteleességünk teljesítésére. Használjuk föl e kedvező körülményeket! Jöjjetek el mentül többen az egyetemes gyűlésre s nyilatkozatok ottan a tanítók reputációjához méltóan a magyar népoktatásügy javára! A rendező-bizottság kedvezményeket eszközölt ki erre az alkalomra elszállásolás és utazás dolgában. A kereskedelemügyi miniszter felárú megajánlást ad. Az egyetemes gyűlés tagsági díja 4 kor. Jelentkezés Egyetemes Tanítógyűlés Rendező Bizottsága emélen Budapest, VII., József-körút 8. Jelszavunk: «Segíts magadon, az Isten is megsegít!» Budapest, 1904. évi június hó 14-én. *Somlyay József*, a Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának elnöke.

**Kérelem.** Várnay (Veisz) Adolf nyugd. tanító, esztergomi lakos (IV. ker. 11. szám) fölkéri azokat a volt iskolatársait, akik 1864. évben Győrött vele együtt képesítő vizsgát tettek, hogy f. évi augusztus 1-én Győrben jelenjenek meg a 40. évi találkozóra. Addig is hollétüket vele levélben tudassák. Gyülekezés a győri férfi-tanító-képzőintézetben július hó 31-én délután.

**Internatus elemi iskolásfiúk szárára.** A «Keresztény Iskolatestvérek» vezetése alatt álló «Szent József» fiúnevelő-intézetben 6—10 éves fiúk vétetnek föl. A beiratkozások megkezdődtek. A havi eltartási díj 60 korona, melyért a növendékek tanítást, élelmezést és ruházatot kapnak. Bővebb fölvilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság: Budapest, I., Istenhegyi-út 32. sz.

**A Szent-István-Társulat pártoló tagjai közé a kibocsátott gyűjtőivek és fölhívások folytán már számosan léptek be.** Azonban még sok jelentkezés szükséges, hogy a Szent-István-Társulat e téren vetekedhessék a külföldi hasonló egyesületekkel. Ha elgondoljuk, hogy a klagensfurti Szent-József-Egyesületnek csak a magyarországi németiség köréből van nyolcezer tagja, akkor nem tulzott kívánság, hogy a Szent-István-Társulat pártoló (népies) tagsága magyar ajkú polgártársaink körében legalább is 10—15 ezer embert foglaljon magában. Nagyon ajánljuk ezért a Szent-István-Társulat pártoló tagságát és az ennek ügyében nem régen lapunkhoz mellékelt gyűjtőiveket olvasóink szíves figyelmébe. A kath. tanítóság ez ügyben igen sokat tehet, csak akarat kell.

**A Népiskolai Könyvtárakat Intéző Bizottság** pénteken, 10-én fejezte be ezidei munkáját. A bizottság rendszeres munka s bírálatok alapján 903 művet tárgyalta és az elfogadott műveket jóváhagyás végett a kultusz-miniszterhez most terjeszti föl. A bizottság ezenkívül az iskolák különböző nagyságára s igényeire való tekintettel három ifjúsági könyvtárípust állapított meg s elkészítette a könyvtárak kezelésére vonatkozó utasítás tervezetét is. Megjelölte azokat a módokat is, amikkel ez úgy előmozdítható és azokat a szükségleteket, mik e téren sürgős kielégítésre várnak.

**A Budapesti Tanítók Segítő-Egyesülete** a minap tartotta közgyűlését a Tanítók Otthonának dísztermében. Az ünnepséget a VIII. ker. német-utcai polgári iskola növendékserege nyitotta meg a Király-himusszal. Veredy Károly dr. kir. tanfelügyelő elnöki megnyitójá után Oldal János polgári iskolai igazgató, az egyesület igazgatótanácsosa méltatta a nap és ünnep jelentőségét. Wehner Gy. József pénztáros és Bareza Albin titkár jelentése után az ösztöndíjak kerültek kiosztásra. Öt tanító árva 200—200, tanítók szorgalmas és jóviseletű fiai közül pedig tizenketten 100—100 koronás ösztöndíjban részesültek. A szép ünnepséget néhány kurucdal fejezte be, melyet ugyancsak a nevezett iskola énekkara adott elő Erődi Ernő ének-tanár vezetésével.

## Szerkesztői üzenetek.

**H. L.** Az eljárás nem méltányos, de nem is szabályos. A kántori teendőket az az osztálytanító köteles minden külön díjazás nélkül ellátni, akinek a kántortanító kedvezményes áron ellátást köteles adni és viszont az illető a díjlevél szerint a kántorságban segédkezni tartozik. A nyugdíjazási eljárást lehet szorgalmazni.

**K. M.** Joga van az ösztöndíjhoz és a segélyhez is. Az elvesztett könyvecskét ujjal kell pótolni. A megszerzés módját a levélben megírtuk. 2. Kérjük, közölje velünk az utolsó fizetés összegét és a szolgálati évek számát, akkor megadhatjuk a választ. — **N. J.** Közzétettük. — **K. N.** A pályázat lapunkban közölve volt. Abból mindenre fölvilágosítást talál. A Kolonits-féle alapítványi ösztöndíjakra már évek óta nem írtak ki pályázatot. — **H. Gy.** Bizonyos kihagyásokkal fölhasználhatjuk. — **T. I. Szkleno.** Beérkezett, fölhasználjuk. — **B. F.** Örömmel olvastuk, de nem a nyilvánosságnak való. — **M. J.** Közzétesszük. — **U. J.** Amit tehetünk, mindent elkövetünk a siker érdekében. — **E. H.** Levelét eltettük, hogy kedvező esetben

az értesítést elküldhessük. A tanítók gyermekeinek érdekében nem szívességből, hanem kötelességből tesszük meg a szükséges lépéseket. — **L. M.** A legnagyobb sajnálattal fejezzük ki, hogy a beküldött «Kérelem»-et lapunkban nem tehetjük közzé, mert az ilyen tárgyú fölhívásokat elvből nem közöljük. Forduljon a kath. tanítói segélyalaphoz gyámolításért. Elnök: mélt. és főtiszt. Walter Gyula dr. prelátus-kanonok Esztergom. — **B. I. L.** Az államségély kifizetése a tanítónak havi előleges részletekben történik és nem utólagosan. A felévi, negyedévi részleteket előzetesen az iskolafőntartó, illetőleg az iskolaszéki elnök az adóhivatalban fölveheti, de nem fizeti oly részletekben. Ily rendeletről nincs tudomásunk. — **P. Gy.** On köteles helyettesítést állítani a kántori teendő elvégzésére. — **Gy. R.** Közzétettük. — **K. N.** Elintéztük. **V. A.** Közzétettük. — **Gy. S.** Elküldtük. — **K. I.** Jönni fog. — **B. J.** Lapunkban is olvasható a fölhívás. — **E. A.** Legjobb belátása szerint cselekedjék. — **B. F.** Az eszmét örömmel vettük, az intézkedéseket megindítottuk. — **U. A. 1.** Köteles, mert egyházi és iskolai ügy. 2. Mint az iskolaszék jegyzője köteles. — **B. J.** Közügy és így díj nélkül közzétesszük. — **B. K.** Beérkezett. Közzétettük.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly**

## PÁLYÁZATOK.

### Esztergomi érseki megye.

A vásáruői (Pozsony megye) róm. kath. elemi iskola osztálytanítói állására pályázat hirdettetik. Kötelmek: a rea. huzandó osztály vezetése, az ismétlősök oktatása s a kántoriakban való segédkezés. Javadalma: 600 korona a községtől, 200 korona államségély, esetleges korpótlék, egy bútorozott szoba és elegendő fűtőanyag. Az állás évközben el nem hagyható. Csakis okleveles férfitanítók pályázhatnak f. 1904. évi július hó 31-ig. Kántoriakban való jártasság és személyes bemutatkozás előny. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó. Kérvények az iskolaszéki elnökseghez intézendők. 128 1-2

A nógrád-mohorai róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Határidő július 10. Kötelezettségek: a mindennapi iskolások hat osztályát egy teremben s az ismétlőket is a püspöki kar tanterve szerint oktatni, ünnep- és vasárnap délutánokon a híveket egyházi templomi énekekre tanítani. Jövedelem: jó lakás, két padló-szoba, egy nyitott, egy zárt konyha, egy éléskamra, egy istálló, egy sertésöl, 6 hold és 1527 □ öl szántóföld a hívek által munkálva, 4 1/2 hold föld a hívek munkálása nélkül, 2 hold és 749 □ öl rét, 2 hold és 1300 □ öl legelő, 225 □ öl kenderföld, 290 □ öl házikert, 4 □ öl tűzifa (fele hasáb, tele dorong), házaspárunkint 1/2 pozsonyi mérő rozs és 40 fillér, készpénz 68 kor., rendes iskolások tandíja személyenként 2 kor., ismétlőké 1 korona. stólaletékek, államségély 150 kor., korpótlék 100 kor. Tanítási nyelv magyar. A kellőkép felszerelt kérvények a mohorai plébániahivatalhoz küldendők az összes működési bizonyítványokkal együtt. Állomásait gyakorta változtató, tehát állhatatlan egynék pályázata figyelmen kívül hagyatik. 127 1-1

### Egri érseki megye

A sajógalgóci róm. kath. kántortanítóságra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 16 kat. hold föld: stólaból 14 kor., párbérből mintegy 20 köböl gabona és 38 kor., 30 méter fa, államségély 184 kor., az alapítványi hivataltól 86 kor., 78 fillér, tandíjból mintegy 80 korona, természetbeli kétszobás lakás. Kötelessége a mindennapi és ismétlős tanítói köteleseket oktatni s az összes kántori teendőket végezni. Az állomás szept. 1-én elfoglalandó. Választás július 6-án. A sajógalgóci róm. kath. iskolaszék. (U. p. Vadna.) 125 1-2

### Csanádi egyházmegye.

A szajáni róm. kath. iskolaszék, a szaján-vilmateri tanítói állomásra július 15-re pályázatot hirdet. Javada-

lom a községtől: lakás kerttel, fűtéshez elegendő szalma, 396 kor. évnegyedenként előre: a hitközségtől: 17 kat. hold szántóföld hasznélvezete (1904-ben 500 kor. haszonbér), mitől hasznélvező fizet mindennemű adót. Kötelesség: az I-VI. oszt. mindennapi és ismétlőiskola önálló vezetése. Tanítási nyelv magyar. Az állomás okt. 1-én elfoglalandó. Szaján (Torontálm.) *Govrik Sándor*, plébános. 117 2-3

### Györi püspöki megye.

A kecskédi róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. A tanító fizetése 800 korona, bútorozott szoba, fűtőanyag. Csak okleveles pályázhat, a magyar nyelv mellett németül is tudjon, az orgonálásban gyakorlott legyen, a kántoriakban segíteni köteles. Helyet szept. 1-én tartozik elfoglalni, amely naptól kezdve kapja fizetését. A pályázati határidő július 15-ike. A fölyamodások *Kiss László* iskolaszéki elnök címére küldendők Kecskédre, (Komáromm.). 126 1-2

### Nyitrai püspöki megye.

A mojtthéni róm. kath. kántortanítói állásra július 12-ére pályázat hirdettetik. Jövedelem készpénzben államségellyel együtt 883 korona. Mellékjövödelem 80 korona. Elegendő tűzifa, 8 mérő alá szántóföld, rét, legelő, két konyhakert. Van két szoba, konyha, éléskamrából álló lakás a szükséges gazdasági épületekkel. Államségélyre csak okleveles tanítók tarthatnak igényt. Mojtthén (Trencsénm., u. p. Pruzsina). *Iskolaszék*. 124 1-1

**Lelegyakorlatok.** Pozsonyban a Jézustársaságiak kollegiumában ezidén is tartatnak július hó 18-22. közti lelegyakorlatok tanítók számára. Hétfőn este 6 órakor kezdődnek és pénteken reggel végződnek. A lelegyakorlatokban résztvenni akarók jelentkezzenek minél előbb az alulrottnál. *Milz József* S. J. házfőnök. Baththánytér 1. szám. 104 3-7

## Orgonaépítési műintézet.

## Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir.  
udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.



cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír jövogja, a Ferencz József-rend jövogja.

A parisi és bécsi világgiallításán stb. helyről kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomástúcsőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokokat a legmersékeltébb árban és teljesmeretes pontossággal teljesít. Orgona jökarban tartása mersékelt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.